

Statenbrief

Datum

30 maart 2021

Zaaknummer

2020-003635

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 6

Onderwerp

Vervolg Provinciale aanpak covid-19

Ambitie en thema

- Alle

Portefeuillehouder

Jan Markink

Doel van deze brief

Gedeputeerde Staten verzoeken Provinciale Staten om:

- voor kennisgeving aan te nemen (informatieplicht)

1 Inhoud voorstel (beoogd resultaat/doel)

Met deze Statenbrief informeren wij Provinciale Staten over de actuele ontwikkelingen rond de covid-19 crisis, de stand van zaken rond de overbruggingsmaatregelen en de aanpak van economisch en maatschappelijk herstel van de gevolgen van de covid-19 crisis.

2 Aanleiding

In de Statenbrief (PS2020-675) van 13 oktober 2020 hebben wij u geïnformeerd over de continuering van de provinciale aanpak covid-19 in 2021. Daarin hebben wij aangegeven deze aanpak te continueren tot aan de MTR medio 2021 en u toegezegd in het eerste kwartaal van 2021 uw Staten een informerende Statenbrief te sturen. In oktober berichtten we u nog over 3 fasen van de provinciale aanpak covid-19: 1) acute hulp, 2) overbruggingsfase en 3) herstelfase. Deze derde fase is nu onderdeel van de Midterm Review (MTR) zoals wij u in de kadernota (PS2021-197) hebben geschetst.

In deze Statenbrief vindt u:

- Een toelichting op de actuele ontwikkelingen rond de covid-19 crisis;
- De stand van zaken van de overbruggingsmaatregelen sinds de najaarsnota van 2020;
- Een vooruitblik op overbruggingsmaatregelen tot aan de perspectiefnota in juli 2021;
- Een toelichting van de aanpak van economisch en maatschappelijk herstel van de gevolgen van covid-19 als integraal onderdeel van de brede investeringen in Gelderland de komende jaren en de afwegingen hiervoor in de MTR.

3 Bestaand beleid c.q. kader

Actuele ontwikkelingen covid-19 crisis

Vanaf december 2020 zit Nederland in een tweede lockdown. De derde besmettingsgolf door een nieuwe variant, nog net beheersbaar, maakt het moeilijk perspectief te zien. Een positief punt is dat de vaccinaties zijn gestart en de testcapaciteit is toegenomen. Maar het is ook duidelijk dat dat niet op korte termijn tot het einde van de pandemie zal leiden. Zonder verdere tegenslagen is een deel van de wereld misschien rond de zomer van 2021 voldoende gevaccineerd, maar de pandemie is

Datum
30 maart 2021

Zaaknummer
2020-003635

Blad
2 van 6

pas voorbij als dat voor de hele wereld geldt. De schattingen daarover lopen uiteen van medio 2022 tot medio 2023.

De huidige maatregelen zijn de strengste tot nu toe. In de komende periode zijn er kleine versoepelingen (scholen, contactberoepen, sport tot 27 jaar, winkelen op afspraak), maar de mutaties van het virus laten niet veel ruimte voor meer. Testen en vaccineren blijven de belangrijke pijlers om de landelijke aanpak verder op te baseren en uit te bouwen. In de tussentijd zijn de Rijkssteunpakketten verlengd tot aan augustus 2021. Er is steeds meer aandacht voor de langere termijn, het Nederland na de crisis. In een initiatiefvoorstel van de SER en in het advies van de drie planbureaus (CPB, PBL en SCP) wordt de nadruk gelegd op een integrale aanpak met het verbinden van herstel aan de lange termijn maatschappelijke opgaven. De planbureaus komen binnen enkele maanden met een nadere uitwerking en advies.

Onze Gelderse aanpak gaat daarmee nu ook een nieuwe fase in. De overbruggingssteun gaat afnemen met het versoepelen van de covid-maatregelen. Wij richten daarom de focus ook steeds meer op de toekomst. Op het economisch en maatschappelijk herstel en het aanpassen en vernieuwen op middellange termijn, in samenhang met het aanpakken van de lange termijn maatschappelijke opgaven.

Stand van zaken overbruggingsmaatregelen

In 2020 hebben uw Staten € 60 miljoen (€ 10 miljoen acute steun en € 50 miljoen overbruggingssteun) vrijgemaakt voor gerichte maatregelen om de gevolgen van de covid-crisis te verzachten. Het kader hiervoor (PS2020-321) zijn maatregelen die zoveel mogelijk aanvullend zijn op de forse maatregelen van het Rijk en de inzet van gemeenten en gericht op overbruggen naar de toekomst. Niet behouden wat er was, maar behouden wat er straks nodig is.

Het afgelopen jaar hebben we gemeenten acute steun verleend. We hebben onze economische instrumenten versterkt met cofinanciering van Rijk en EU. We hebben specifieke steun gegeven aan sectoren die hard geraakt zijn door de crisis (cultuur en erfgoed, toerisme en recreatie, evenementenbranche en sport). We helpen onze gemeenschapsvoorzieningen. We helpen bedrijven met het beschikbaar houden van stage en leerbanen en extra scholing van personeel. We zijn coulant omgegaan met onze subsidieverlening, met extra uitstel en een hoger percentage doorschuif. En we zorgen met het Rijk dat het Openbaar Vervoer zoveel mogelijk blijft rijden.

Als college hebben we meer gedaan dan inzet van financiële instrumenten. We hebben ook actief onze rol als partner ingevuld, zoals door het delen van kennis, het beschikbaar stellen van de Gelderse Impactmonitor, het voortouw te nemen in overleggen met Rijk en EU en het actief contact zoeken met onze partners (gemeenten, ondernemers, inwoners). Dit is door hen zeer op prijs gesteld en heeft geholpen bij het vinden van houvast en perspectief.

De Jaarrekening geeft een overzicht van de genomen maatregelen in 2020. Inmiddels zijn er meer maatregelen genomen. Van het beschikbare budget van € 60 miljoen is t/m 16 maart € 54,6 miljoen ingezet. De verwachting is dat het restant ingezet gaat worden voor de motie (20M62) kleine theaters en voor mogelijke investeringen in een duurzame culturele infrastructuur, voortkomend uit regionaal gevoerde gesprekken.

Datum
30 maart 2021

Zaaknummer
2020-003635

Blad
3 van 6

Bij een aantal maatregelen hebben wij onze middelen ingezet om financiering van Rijk en EU te krijgen. Daarmee kregen onze inzet en bijdrage een veel groter bereik. Zo hebben we steun aan de cultuursector in Gelderland van € 1,5 miljoen van het Rijk, verdubbeld. We hebben € 1,5 miljoen extra van het Rijk gekregen voor ons innovatief MKB. Met het op ons nemen van de uitvoeringskosten voor Oost Nederland kunnen we € 49,5 miljoen aan REACT-middelen uit Europa inzetten met een toezegging van een tweede tranche die tot € 55 miljoen extra kan gaan. En ten slotte hebben we met het Rijk en Overijssel een kapitaalinjectie van € 47 miljoen in OostNL mogelijk gemaakt door een provinciale bijdrage van 16,3 miljoen.

In bijlage 1 vindt u een factsheet met een overzicht van alle maatregelen

In de eerstvolgende Perspectiefnota en Jaarrekening zullen wij in detail verder rapporteren over de besteding van de covid-middelen.

Impact covid-19 crisis op de Gelderse economie en samenleving

Economische impact

De tweede lockdown heeft steeds meer negatieve impact op de sectoren in de economie waar veel mensen bij elkaar komen en die afhangen van contacten tussen mensen. In de [novemberraming](#) van het CPB “Herstel, maar onzekerheid blijft”, wordt in de basisraming, na een krimp van ruim 4% in 2020, een economische groei verwacht van 2,8% in 2021. Daarmee is de economie eind 2021 terug op het niveau van begin 2019. De werkloosheid loopt daarbij op van 3,4 % in 2019 naar 6,1% in 2021. Hoe zwaar de tweede lockdown deze cijfers beïnvloed is nog niet duidelijk, maar het is voorstelbaar dat de cijfers negatiever uitpakken. Op 31 maart komt het CPB met een nieuwe raming.

In een recente [prognose van de Rabobank](#) wordt een groei in 2021 voor Nederland verwacht van 2,1%. De sterkste groeiers zijn de horeca, gevolgd door de zorg, de transportsector, de industrie en de sector informatie en communicatie. Voor het onderwijs en de agrarische sector wordt een beperkte groei voorzien en de productie in de bouw daalt dit jaar door de aanhoudende stikstofproblematiek. De Rabobank geeft ook verwachtingen op regionaal niveau, rekening houdend met structurele verschillen en kwaliteit van vestigingsklimaat. De verwachtingen voor de Gelderse regio's liggen in lijn met het landelijk gemiddelde.

In onze [impactmonitor](#) zien we dit ook terug. Het meest recente ondernemerspanel laat zien dat ongeveer een derde van de ondernemers geen tot weinig hinder ondervindt van de beperkende covid-maatregelen, ongeveer een derde presteert beter en een derde heeft het echt moeilijk. In deze laatste groep zijn het vooral kleine bedrijven tot 10 werkzame personen en bedrijven in de sectoren horeca en detailhandel, recreatie & toerisme, cultuur en evenementenbranche (sport, cultuur, kermis etc.).

Hoewel het aantal faillissementen lager is dan normaal, wordt een groot inhaaleffect verwacht met veel faillissementen en weer oplopende werkloosheid. De steun van de overheid vangt een deel van de problemen op, maar is onvoldoende voor veel ondernemers om nog veel langer overeind te blijven. Verwacht wordt dat dit op middellange termijn zal leiden tot een oplopende werkloosheid.

Datum
30 maart 2021

Zaaknummer
2020-003635

Blad
4 van 6

Wat we zien is dat de bedrijven en ondernemers die het hardst geraakt worden, ook steeds minder veerkracht krijgen. Dit tast hun economisch herstelvermogen aan. Deze ondernemers zullen het nog lang na de crisis, moeilijk hebben.

Effecten op de arbeidsmarkt

We zien hetzelfde op de arbeidsmarkt. In een [onderzoek van de Rabobank](#) is zichtbaar dat juist de mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, het hardst worden geraakt door de tweede lockdown. Niet alleen nu, maar ook in het vermogen om terug te veren als de economie zich weer herstelt. Hoewel de werkloosheid op dit moment maar beperkt hoger is dan in 2019, worden er grote verschuivingen verwacht als de steunmatregelen voor bedrijven worden afgebouwd. Vooral jongeren, flexwerkers en zzp'ers worden geraakt.

Het UWV geeft in een [recent bericht](#) aan dat de coronapandemie zeker driekwart van de Nederlandse bedrijven in meer of mindere mate heeft geraakt. Van alle bedrijven die vorig jaar zijn geraakt door de coronacrisis, geeft de helft aan dat het werk gedeeltelijk of helemaal wegviel. Vooral in de horeca en de sector voor cultuur, sport en recreatie was dit het geval, met het wegvallen van werk bij respectievelijk 80 procent en 85 procent van de bedrijven.

Vervoers- en opslagbedrijven, de industrie en groothandelaren hadden volgens het UWV relatief vaak last van een verminderde vraag naar hun producten of diensten. Negen van de tien onderwijsinstellingen die last hadden van corona, geven aan dat dit kwam doordat leraren hun lessen ineens online moesten geven. Ook veel financiële instellingen meldden een grote impact door het thuiswerken.

Maatschappelijke impact en aantasting van onze brede welvaart

De covid-19 crisis raakt de minst weerbare groepen het hardst. In gezondheid, leefomstandigheden, werk en inkomen, welbevinden. Dit zien we terug in de verschillende delen van onze impactmonitor.

Wat steeds meer zichtbaar wordt, is dat de covid-19 crisis onze brede welvaart aantast, de economie en de samenleving. Nu direct door de beperkingen van het maatschappelijk verkeer, maar ook straks door vergroting van de verschillen in de samenleving. Dat gaat verder dan alleen sociaaleconomische omstandigheden. Er is langzamerhand meer consensus over wat brede welvaart bepaalt. Dat gaat over middelen van bestaan, inclusief woon- en leefomgeving, gezondheid, sociale interacties en beleving, sociale structuren en gemeenschappelijke voorzieningen. Maar ook over vrijheid, gelijkheid (inclusie), grip hebben op je leefomstandigheden en invloed hebben op besluiten die jou raken (democratie en bestuur, participatie). Covid-19 zet al deze elementen onder druk en dat is voelbaar in de samenleving. Dat zien we ook in onze monitor [welbevinden](#).

Datum
30 maart 2021

Zaaknummer
2020-003635

Blad
5 van 6

Fondsen en middelen van Rijk en EU

Een nieuwe regering zal het herstel van Nederland centraal stellen, eerst een snel herstel, daarna structurele investeringen om “sterker uit de crisis” te komen. Tijdens de formatie in Nederland zorgen we ervoor dat de opgaven en kansen in Gelderland bij de onderhandelaars in Den Haag op tafel liggen. Vanuit het Interprovinciaal Overleg spelen we ook hierop in via een gemeenschappelijk aanbod aan het kabinet.

Niet alleen in Nederland, maar ook binnen de EU komen veel fondsen en middelen beschikbaar. En ook hier is de inzet gericht op versterking van brede welvaart, over innovatie en verduurzaming die aansluiten bij onze ambities. Het zal gaan om een integrale aanpak van een breed herstel, niet om een bundel van losse herstelmaatregelen.

Voor het aantrekken van middelen voor de langere termijn van het Rijk en de EU, zullen wij samenhangende investeringsvoorstellen opstellen. Voorstellen voor economisch en maatschappelijk herstel gekoppeld aan de aanpak van de stikstofcrisis, de klimaat- en energietransitie en onze duurzaamheidsuitdagingen.

4 Argumenten/afwegingen/risico's

Toen we vorig jaar (PS2020-675 en PS2020-321) u onze aanpak voorlegde, gingen we nog uit van drie fasen in de covid-19 crisis: acute steun, overbruggen en herstel. Zoals aangegeven komt de herstelfase steeds meer in zicht. Maar gaandeweg zijn we gaan inzien dat de impact van de covid-19 crisis steeds minder een kortdurende, op zichzelf staande factor is. De impact van covid-19 is breed en grijpt dieper in op de Gelderse samenleving dan op het eerste gezicht lijkt. We zullen nog langere tijd te maken hebben met de schade die de crisis heeft aangericht, maar ook dat de context van waarin we ons werk doen is veranderd. De covid-19 crisis heeft onderliggende problemen zichtbaar gemaakt, verscherpt of versneld. Het biedt echter ook kansen om onder druk van deze crisis, bestaande structuren en beleidsinstrumenten te hervormen en prioriteiten te heroverwegen.

Onze conclusie is dat het economisch en maatschappelijk herstel van covid-19 onlosmakelijk verbonden is met versterking van de brede welvaart in Gelderland en met de andere grote maatschappelijke opgaven waar we voor staan. Daarom vullen we de aanpak van het economisch en maatschappelijk herstel van de gevolgen van covid-19 in als onderdeel van de brede investering in Gelderland die bij de MTR op tafel ligt.

We leggen hierbij een relatie tussen het provinciale taakveld, onze ambities en de gevolgen van de covid-19 crisis op korte (economisch en maatschappelijk herstel) en lange termijn (vernieuwen en aanpassen aan de veranderde context). Op basis van wat we nu weten, hebben we in de volgende beleidsvelden het meest met de gevolgen van covid-19 te maken:

- Korte termijn
  - Inkomen en werk
  - Voorzieningen
  - Beleven (cultuur, sport, recreatie en toerisme)
  - Leefomgeving

Datum
30 maart 2021

Zaaknummer
2020-003635

Blad
6 van 6

- Mobiliteit (OV)
- Lange termijn
  - Ruimtegebruik
    - Mobiliteit en wonen
    - Werklocaties
    - Binnensteden en dorpskernen
  - Duurzaam verdienvermogen
  - Sterk bestuur
  - Leefbaarheid

U ziet dit terug in de kadernota MTR (PS2021-197) en de voorstellen in de MTR, waarbij we opmerken dat ook hier zal gelden dat een deel van de impact van de covid-19 crisis nog niet volledig zichtbaar of voorzienbaar is. Intensieve monitoring, zoals met de Gelderse Impactmonitor, blijft daarom belangrijk.

Met de integrale afwegingen die we met elkaar gaan maken in het kader van de MTR, verbinden we het herstel van de gevolgen van de covid-19 crisis met onze lange termijnopgaven. Het coalitieakkoord en Gaaf Gelderland! zijn hiervoor richtinggevend.

5 Financiële consequenties

Zoals in paragraaf 3 aangegeven verwachten we dat de vorig jaar beschikbaar gestelde covid-middelen rond de zomer volledig bestemd zullen zijn en aan het eind van 2021 ook daadwerkelijk ingezet. In de eerstvolgende Perspectiefnota zullen wij u daarover informeren.

Niet uit te sluiten is dat er toch nog overbruggingsmaatregelen nodig zijn die we nu nog niet voorzien. Ook kan de economische en maatschappelijke schade groter zijn dan we nu weten. Inzet hierop zal onderdeel zijn van onze integrale programmering en financiële planning. We creëren geen afzonderlijk budget in de tweede helft van de coalitieperiode. De in de eerste helft van deze periode beschikbaar gestelde middelen voor stikstof en covid-19 zijn integraal opgenomen in het investeringsbudget voor de gehele periode.

6 Proces en evaluatie

Dit is de laatste algemene Statenbrief over covid-19. Over de invulling van de herstelfase zult u geïnformeerd worden in het traject van de MTR en de integrale programmering daarna. Wij zullen in de reguliere P&C cyclus rapporteren over de inzet van de vorig jaar beschikbaar gestelde covid-middelen.

Gedeputeerde Staten van Gelderland
John Berends - Commissaris van de Koning
Stijn van Wely - Plv. secretaris

Bijlage:

- Factsheet overbruggingsmaatregelen covid-19, maart 2021